

AD/S/51/2024

Warszawa, 13-09-2024 r.

Sz. Pan
dr hab. Marcin Gołębiowski, prof. SGGW
Prorektor ds. Rozwoju
SGGW w Warszawie

Szanowny Panie Rektorze,

w odpowiedzi na prośbę z dnia 5 września 2024 roku Komisja Zakładowa NSZZ „Solidarność” SGGW informuje, że zapoznała się z treścią przesłanego do zaopiniowania projektu dokumentu „Regulamin dokonywania wewnętrznych zgłoszeń naruszeń prawa oraz podejmowania działań następczych w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie” (zwany dalej Regulaminem).

Największe zastrzeżenia członków organizacji związkowej budzą, sprzeczne z Ustawą z dnia 14 czerwca 2024 r. „O ochronie sygnalistów (Dz.U.2024.928)” (zwanej dalej Ustawą), zapisy: wykluczające możliwość anonimowych zgłoszeń wewnętrznych; wprowadzenie systemu kar dla osób zgłaszających; brak systemu zachęt do korzystania z procedury zgłoszeń wewnętrznych; brak mechanizmów kontroli pracy i brak procedur zapewniających bezstronność działania Pełnomocnika Rektora ds. Naruszeń Prawa oraz brak procedury zapewnienia informacji zwrotnej dla sygnalisty o rezultacie podjętych działań naprawczych.

Szkoda, że przedstawiciele działających w SGGW związków zawodowych nie zostali dopuszczeni do dyskusji na etapie tworzenia Regulaminu. Na takim spotkaniu można było przedstawić uzasadnienia proponowanych zapisów, co z pewnością ułatwiłoby zrozumienie intencji i przyspieszyłoby pracę nad Regulaminem.

Uwagi szczegółowe:

§ 1 POSTANOWIENIA OGÓLNE

2. Zgłoszenia, o których mowa w ust. 1, mogą być dokonywane wyłącznie w sytuacji, gdy osoba dokonująca zgłoszenia ma uzasadnione podstawy sądzić, że informacja będąca przedmiotem

zgłoszenia wewnętrznego jest prawdziwa w momencie jego dokonywania i stanowi informację o naruszeniu prawa.

W Ustawie nie zamieszczono takiego zapisu, a zatem jest to ograniczenie i zniechęcanie do dokonywania zgłoszeń. Nie widzimy powodu jego zamieszczania.

Zdecydowanie wnioskujemy o usunięcie tego zapisu z Regulaminu.

3. Regulaminu nie stosuje się, jeżeli naruszenie prawa godzi wyłącznie w prawa zgłaszającego lub zgłoszenie naruszenia prawa następuje wyłącznie w indywidualnym interesie zgłaszającego.

W Ustawie nie zamieszczono takiego zapisu, a zatem jest to ograniczenie i zniechęcanie do dokonywania zgłoszeń. Usunięcie każdej, nawet najmniejszej nieprawidłowości w pracy Uczelni leży w indywidualnym interesie każdego pracownika. Nie widzimy powodu zamieszczania tego zapisu.

Zdecydowanie wnioskujemy o usunięcie tego zapisu z Regulaminu.

4. Regulamin nie ma zastosowania do zgłoszeń przesyłanych anonimowo. Zgłoszenia anonimowe pozostaną bez rozpoznania i w odniesieniu do nich nie zostaną podjęte działania określone w Regulaminie.

Ustawa wyraźnie dopuszcza możliwość anonimowych zgłoszeń wewnętrznych, o czym świadczą poniższe zapisy:

Art. 7.1. Podmiot prawny, Rzecznik Praw Obywatelskich oraz organ publiczny mogą przyjmować zgłoszenia dokonane anonimowo.

Art. 10.2. Ustawa nie wyłącza stosowania przepisów odrębnych przewidujących szczególny tryb zgłaszania naruszeń prawa, w tym rozpatrywanie informacji o naruszeniu prawa zgłoszonych anonimowo.

Art. 25.1. Procedura zgłoszeń wewnętrznych określa: 4) tryb postępowania z informacjami o naruszeniach prawa zgłoszonymi anonimowo.

Zgłaszanie nieprawidłowości, szczególnie w środowisku uczelni, może być źródłem ogromnego stresu i obaw dla osoby zgłaszającej. Ochrona związana z anonimowością rozszerza możliwości dokonania zgłoszenia. Zamknięcie takiej drogi spowoduje ograniczenie i zniechęcanie do dokonywania zgłoszeń, co będzie skutkowało ograniczeniem dostępu do informacji o nieprawidłowościach, brakiem możliwości przeciwdziałania co może negatywnie wpłynąć na stan naszej Uczelni.

§ 2 DEFINICJE

17) zgłoszeniu wewnętrznym – należy przez to rozumieć przekazanie informacji o naruszeniu prawa dokonane zgodnie z Regulaminem;

Ustawa definiuje zgłoszenie wewnętrzne w sposób następujący

Art. 2. Ilekroć w niniejszej ustawie jest mowa o: 16) zgłoszeniu wewnętrznym – należy przez to rozumieć ustne lub pisemne przekazanie podmiotowi prawnemu informacji o naruszeniu prawa;

Regulamin definiuje pozostałe rodzaje zgłoszeń w sposób identyczny jak w Ustawie. Komisja Zakładowa NSZZ „Solidarność” SGGW uważa, iż nie należy tworzyć dodatkowych definicji różniących się od definicji zawartych w Ustawie tylko nieznacznie. W związku z czym proponujemy zapis:

17) zgłoszeniu wewnętrznym – należy przez to rozumieć ustne lub pisemne przekazanie Uczelni informacji o naruszeniu prawa.

§ 3 PRZEDMIOT ZGŁOSZEŃ

*18) regulacji wewnętrznych i **standardów etycznych** w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie.*

Komisja Zakładowa pragnie zwrócić uwagę, że pojęcie "standardów etycznych" jest bardzo szerokie i niewystarczająco precyzyjne. W praktyce może to prowadzić do dowolnej interpretacji, co utrudnia sygnalistom zrozumienie, jakie konkretne działania są objęte regulaminem. Ponadto, w SGGW brak jest jasnego Kodeksu Etyki, który mógłby stanowić punkt odniesienia.

Komisja Zakładowa uprzejmie prosi o dodanie „**prawa pracy**” jako jednego z punktów w paragrafie 3. Regulaminu. Prawo pracy jest kluczowym elementem spajającym wszystkich pracowników Uczelni i warto je podkreślić, tym bardziej, że Regulamin rozszerza katalog zgłoszeń. Dodanie tego punktu zminimalizuje ryzyko pominięcia istotnych kwestii związanych z prawami pracowników, a prawa te w oczywisty sposób leżą w interesie publicznym.

§ 4 SYGNALISTA

1. Sygnalistą jest osoba fizyczna, która zgłasza informację o naruszeniu prawa uzyskaną w kontekście związanym z pracą w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, w tym:...

Proponujemy, aby w treści regulaminu jednoznacznie uwzględnić doktorantów jako potencjalnych sygnalistów. Doktoranci, jako członkowie społeczności akademickiej, są często w posiadaniu istotnych informacji dotyczących potencjalnych naruszeń prawa.

3. Sygnalista może dokonać zgłoszenia wyłącznie w dobrej wierze i w interesie publicznym.

W Ustawie nie zamieszczono takiego zapisu, a zatem jest to ograniczenie i zniechęcanie do dokonywania zgłoszeń. Nie widzimy powodu jego zamieszczenia.

Dobra wiara jest jednym z najistotniejszych domniemań prawnych. Może mieć postać obiektywną i subiektywną. Polega na świadomości osoby, że przysługuje jej jakieś prawo. Ma ona miejsce również, gdy jej posiadacz jest przeświadczony, że swym działaniem nie obchodzi przepisów prawa ani nie narusza praw innych osób. Czy procedury zawarte w Regulaminie są w jakikolwiek sposób w stanie ocenić subiektywną dobrą wiarę osoby dokonującej zgłoszenia?

Zdecydowanie wnioskujemy o usunięcie tego zapisu z Regulaminu.

4. W przypadku ustalenia, że zgłoszenia dokonano fałszywie lub w złej wierze lub w zgłoszeniu świadomie podano nieprawdę bądź zatajono prawdę, sygnalista może zostać pociągnięty do odpowiedzialności porządkowej lub dyscyplinarnej określonej w przepisach Kodeksu Pracy lub regulacjach szczegółowych, w tym także w odrębnych aktach wewnętrznych SGGW, jak też do odpowiedzialności przewidzianej w Ustawie. Działanie takie może być również zakwalifikowane jako ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych i jako takie skutkować rozwiązaniem umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia. Zła wiara zachodzi w szczególności wtedy, gdy dokonujący zgłoszenia wie lub przy zachowaniu należytej staranności powinien wiedzieć, że zgłaszane naruszenie prawa jest nieprawdziwe lub nie ma uzasadnionych podstaw, a wszczęte postępowanie może nieść dla jego adresata negatywne konsekwencje.

5. W przypadku zgłaszającego świadczącego na rzecz SGGW usługi na podstawie umowy cywilnoprawnej, ustalenie iż do dokonania zgłoszenia nieprawidłowości doszło w okolicznościach wskazanych w ust. 4 zdanie pierwsze, skutkować może rozwiązaniem tejże umowy i definitywnym zakończeniem współpracy pomiędzy stronami.

Komisja Zakładowa zwraca uwagę, że powyższe zapisy Regulaminu wprowadzają system kar, co stoi w sprzeczności z zapisami Ustawy przytoczonymi poniżej. Ustawa jednoznacznie wskazuje, że zgłaszający nie może być pociągnięty do jakiegokolwiek odpowiedzialności za dokonanie zgłoszenia. Komisja podkreśla, że wszelkie formy sankcji czy represji wobec sygnalistów są zabronione, co powinno być bezwzględnie uwypuklone w Regulaminie.

Art. 16.1. Dokonanie zgłoszenia lub ujawnienia publicznego nie może stanowić podstawy odpowiedzialności, w tym odpowiedzialności dyscyplinarnej lub odpowiedzialności za szkodę z tytułu naruszenia praw innych osób lub obowiązków określonych w przepisach prawa, w szczególności w przedmiocie zniestawienia, naruszenia dóbr osobistych, praw autorskich, ochrony danych osobowych oraz obowiązku zachowania tajemnicy, w tym tajemnicy przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem art. 5, pod warunkiem że sygnalista miał uzasadnione podstawy sądzić, że zgłoszenie lub ujawnienie publiczne jest niezbędne do ujawnienia naruszenia prawa zgodnie z ustawą.

Art. 17. Nie można zrzec się praw określonych w niniejszym rozdziale ani przyjąć na siebie odpowiedzialności za szkodę powstałą z powodu dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego. Nie dotyczy to przyjęcia odpowiedzialności za szkodę powstałą z powodu świadomego zgłoszenia lub ujawnienia publicznego nieprawdziwych informacji.

Art. 25.2.4) określenie systemu zachęt do korzystania z procedury zgłoszeń wewnętrznych, w przypadku gdy naruszeniu prawa można skutecznie zaradzić w ramach struktury organizacyjnej podmiotu prawnego, a sygnalista uważa, że nie zachodzi ryzyko działań odwetowych.

Komisja Zakładowa stanowczo wskazuje, że intencją Ustawodawcy jest zachęcanie oraz nagradzanie osób dokonujących zgłoszeń, a nie ich karanie. Proponowane zapisy regulaminu stanowią ograniczenie i zniechęcają do dokonywania zgłoszeń. Nie rozumiemy, dlaczego Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego chciałaby wprowadzić takie postanowienia.

Zdecydowanie wnioskujemy o usunięcie wspomnianych zapisów z Regulaminu.

§ 5 FUNKCJE DS. ZGŁASZANIA NARUSZEŃ PRAWA

Komisja Zakładowa zauważa, że Ustawodawca w zapisie:

Art. 25. 1. Procedura zgłoszeń wewnętrznych określa: 3) bezstronną wewnętrzną jednostkę organizacyjną lub osobę w ramach struktury organizacyjnej podmiotu prawnego, upoważnione do podejmowania działań następczych, włączając w to weryfikację zgłoszenia wewnętrznego i dalszą komunikację z sygnalistą, w tym występowanie o dodatkowe informacje i przekazywanie sygnaliście informacji zwrotnej; funkcję tę może pełnić wewnętrzna jednostka organizacyjna lub osoba, o których mowa w pkt 1, jeżeli zapewniają bezstronność;

wskazuje jednoznacznie na wymóg bezstronności zespołu przyjmującego zgłoszenia i zajmującego się działaniami następczymi. Komisja Zakładowa uważa, że regulacje zaproponowane w § 5 nie spełniają kryterium bezstronności. W celu poprawy tego stanu rzeczy, Komisja Zakładowa proponuje następujące zmiany:

2. Pełnomocnik Rektora ds. Naruszeń Prawa odpowiedzialny jest za: 1) przyjęcie zgłoszenia;

Uważamy, że powinna istnieć możliwość zgłoszenia naruszenia więcej niż jednej osobie. Centralizacja procesu przyjmowania zgłoszeń w rękach jednego pełnomocnika może ograniczać dostępność oraz poczucie bezpieczeństwa sygnalistów. Dlatego rekomendujemy wskazanie kilku osób, u których można dokonać zgłoszenia, co zwiększy przejrzystość oraz efektywność całego procesu.

2. Pełnomocnik Rektora ds. Naruszeń Prawa odpowiedzialny jest za: 3) dokonywanie wstępnej analizy zgłoszenia;

Komisja Zakładowa wnosi o usunięcie zapisu punktu 2.3 regulaminu stanowiącego, że Pełnomocnik Rektora ds. Naruszeń Prawa odpowiedzialny jest za dokonywanie wstępnej analizy zgłoszenia. Alternatywnie zalecamy szczegółowe określenie, na czym polega wstępna analiza zgłoszenia. Pragniemy podkreślić, iż wszystkie zgłoszenia powinny trafić bezpośrednio do Komisji, która jako ciało bezstronne i wieloosobowe jest uprawniona do ich obiektywnej oceny i dalszego procedowania.

4. Komisję powołuje Rektor w drodze odrębnego zarządzenia, określając przy tym jej skład. Na czele Komisji stoi przewodniczący.

Uważamy, że w celu zapewnienia odpowiedniej reprezentacji i merytorycznej kompetencji w składzie Komisji, konieczne jest uzupełnienie powyższego zapisu o obowiązek włączenia do Komisji przynajmniej jednego prawnika oraz przedstawicieli związków zawodowych działających w Uczelni. Taki skład Komisji zapewni profesjonalizm w analizie zgłoszeń oraz reprezentację interesów pracowników, co jest kluczowe dla prawidłowego funkcjonowania mechanizmu ochrony sygnalistów.

5. Tryb i zasady działania Komisji określają odrębne przepisy wewnętrzne SGGW.

Wnosimy o przedstawienie konkretnych przepisów wewnętrznych. Jest to niezbędne dla zapewnienia transparentności oraz prawidłowej interpretacji regulaminu. Brak takiej informacji utrudnia pełne zrozumienie oraz skuteczne wdrożenie procedur działania Komisji, co może wpłynąć na efektywność ochrony sygnalistów w Uczelni.

§ 6 DOKONYWANIE ZGŁOSZEŃ

3. Na wniosek sygnalisty, zgłoszenie ustne może być dokonane podczas bezpośredniego spotkania z Pełnomocnikiem Rektora ds. Naruszeń Prawa zorganizowanego w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku o taką formę zgłoszenia. W takim przypadku, za zgodą zgłaszającego, zgłoszenie jest dokumentowane w formie nagrania rozmowy umożliwiającej jej odtworzenie lub protokołu spotkania, które odzwierciedla jego dokładny przebieg. Zgłaszający może dokonać sprawdzenia protokołu, poprawienia i jego zatwierdzenia przez podpisanie.

Komisja Zakładowa na podstawie doświadczeń działania w Uczelni uważa, że do powyższego zapisu należy dodać zapis:

Kopię nagrania należy przekazać osobie zgłaszającej.

4. Celem sprawnego rozpatrzenia, zgłoszenie powinno zawierać w szczególności: 8) informację, czy zgłoszenie zostało przekazane do podmiotu zewnętrznego;

Komisja Zakładowa zwraca uwagę, że w Ustawie nie zamieszczono wymogu, którego spełnienia oczekuje się w Regulaminie. Komisja nie dostrzega uzasadnienia, dla którego Uczelnia miałaby posiadać dostęp do tej informacji. Uważamy, że zgłaszający ma prawo do zachowania takiej informacji w tajemnicy. W związku z powyższym Komisja Zakładowa nie widzi uzasadnienia dla zamieszczenia takiego zapisu i zdecydowanie wnosi o jego usunięcie z Regulaminu.

§ 7. PROCEDURA PRZYJMOWANIA I ROZPATRYWANIA ZGŁOSZENIA

4. W przypadku, gdy w zgłoszeniu dotyczącym sprawy będącej już przedmiotem wcześniejszego zgłoszenia przez tego samego lub innego zgłaszającego nie zawarto istotnych nowych informacji na temat naruszenia prawa w porównaniu z wcześniejszym zgłoszeniem, ust. 2 zdanie 1 stosuje się odpowiednio, z tym że w przypadku, gdy jest to kolejne zgłoszenie, Pełnomocnik pozostawia je bez rozpoznania nie informując o tym zgłaszającego.

Zapis ten przewiduje możliwość pozostawienia zgłoszenia bez rozpoznania i bez informowania o tym zgłaszającego, co stoi w sprzeczności z Art. 25.1.5) Ustawy, który nakłada obowiązek potwierdzenia sygnaliście przyjęcia zgłoszenia wewnętrznego w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, chyba że sygnalista nie podał adresu do kontaktu.

Komisja Zakładowa podnosi, że każde zgłoszenie powinno skutkować jakąś formą odpowiedzi dla zgłaszającego, nie tylko z uwagi na zgodność z przepisami Ustawy, ale także w celu budowania zaufania i wzmocnienia transparentności w działaniu Uczelni. Takie podejście jest zgodne z dobrą praktyką zarządzania i komunikacji.

W związku z powyższym, Komisja Zakładowa zdecydowanie wnioskuję o usunięcie tego zapisu z Regulaminu.

14. W przypadku, gdy zgłoszenie dotyczy Rektora, Komisja przekazuje raport wraz z rekomendacjami, o których mowa w ust. 13 do prorektora pełniącego funkcję pierwszego zastępcy Rektora.

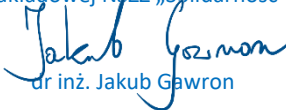
Komisja Zakładowa uważa, że właściwym adresatem raportu w przypadku zgłoszenia dotyczącego Rektora powinna być Rada Uczelni, która sprawuje nadzór nad działalnością Rektora. Rada Uczelni jest organem zdecydowanie bardziej właściwym do rozpatrzenia takich zgłoszeń, co zapewni większą transparentność oraz obiektywizm w prowadzonym postępowaniu.

W związku z powyższym Komisja Zakładowa rekomenduje zmianę zapisu punktu 14 Regulaminu na: *W przypadku, gdy zgłoszenie dotyczy Rektora, Komisja przekazuje raport wraz z rekomendacjami, o których mowa w ust. 13, do Rady Uczelni.*

Komisja Zakładowa NSZZ „Solidarność” SGGW wnosi o wprowadzenie do Regulaminu zapisu zgodnie z którym raport z podjętych działań naprawczych i ich rezultatów przekazywany jest sygnaliście.

Z poważaniem,

Przewodniczący
Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” SGGW

dr inż. Jakub Gawron